

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-429-0-23>

THE USE OF SENSORY GAMES IN CORRECTIONAL WORK WITH CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDERS

ВИКОРИСТАННЯ СЕНСОРНИХ ІГОР У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Podhrushna T. V.

*Teacher – defectologist,
speech therapist*

*"Multidisciplinary educational and
rehabilitation center "Dovira"
Kryvyi Rih, Ukraine*

Подгрушна Т. В.

*вчитель – дефектолог, логопед
«Багатопрофільний навчально-
реабілітаційний центр «Довіра»
м. Кривий Ріг, Україна*

Дитина з РАС – це дитина з особливим внутрішнім світом. Її навколишній світ має фрагментарне бачення, у дитини страждають комунікативні навички та адаптація в соціумі – це ускладнює нормальне існування аутичної дитини в реальному світі, де «життєвої базой» є соціальна взаємодія.

У корекційній роботі з дітьми з розладами аутистичного спектру я використовую сенсорні ігри, які допомагають отримати позитивний сенсорний досвід з одночасним розвитком зорових, нюхових, слухових, тактильних, пропріоцептивних відчуттів.

Ігри для розвитку вестибулярного апарату.

Такі ігри, як «Тир», «Влучити в ціль», «Кидок кільця», «Сенсорний диск», «Сенсорна доріжка», «Катання на фітболі», «Балансир» вони сприяють розвитку координації рухів, моторного планування, підвищується концентрація уваги, знижується рухові занепокоєння, тренуються м'язи і правильна постава.

Ігри для корекції порушень тактильної системи.

З метою корекції тактильної системи використовуються різні види діяльності для регуляції тактильної чутливості дитини та сприяють покращенню координації рухів, кращому усвідомленню положення власного тіла в просторі, розвитку дрібної та великої моторики, розумінню властивостей та якостей предметів, усвідомленню себе в навколишньому світі.

Сухий басейн та кульові ванни – ігри дитини в басейні допомагають задовольнити її потребу в постійному русі. М'ячі

створюють масажний ефект, стимулюють творчу активність і розвивають м'язову систему. Крім того, поліпшується психоемоційний стан, так як «купання» приносить тільки радість і задоволення. Пластикові кольорові та прозорі м'ячі для сухих басейнів розвивають дрібну моторику, тактильну та зорову чутливість.

Підвісні гойдалки-гніздечка – допомагають гармонійному сенсорному розвитку, формуванню цілісного відчуття тіла, сприйняттю власних рухів, долають бар'єр фізичного контакту з іншими людьми, знімають тривожність дитини, зменшують гіперактивність.

М'які модулі («Пазли», «Мозаїка», «Кубик») – граючи з таким м'яким конструктором, дитина дізнається про сенсорні стандарти (колір, розмір, форма), що розвиває її просторове і візуальне сприйняття, навички конструювання та уяви.

Світлова штора з фіброоптичного волокна. Головний терапевтичний напрямок світлової штори є стимуляція зорової системи, та вплив на психоемоційний стан дитини. Різні світлові режими розширюють можливості занять. Це візуально стимулює, захоплює, розвиває гру зі світлом. Світлові волокна виглядають, як ніжні струмені дощу, що світяться. Матеріал, з якого виготовлена штора можливо брати в руки, крутити, гратися, додатково задовольняти сенсорні потреби, таким чином ми отримуємо так зване «світло в руках».

Дитячі масажні кільця різної жорсткості та масажний м'яч – призначені для стимуляції тактильної системи. Дитина може сама грати і стимулювати тактильні аналізатори самостійно. Також педагог може робити дитині масаж, тим самим забезпечуючи їй широкий спектр різних відчуттів.

Тунельний м'який тренажер – це захоплюючий спосіб наситити і стимулювати вестибулярну, пропріоцептивну систему, що є наслідком, активізації центральної нервової системи.

Обтяжена ковдра для сенсорної інтеграції – дія ковдри базується на посиленні пропріоцептивної чутливості за рахунок збільшення потоку інформації від рецепторів тіла в мозок. Заспокійливі тиснучі “обійми” ковдри надають глибинне відчуття захищеності, забезпечують ефект заземлення та гравітаційної впевненості. Дитина відчуває повний контроль над своїм тілом, унаслідок чого розслаблюється або коли потрібно, концентрується. Це дає відчуття справжнього комфорту.

Ігри для розвитку зорового сприйняття

Ігри з ліхтариком «Де горить світло?», «Подорожуємо разом».

Дефектолог включає ліхтарик в різних частинах кімнати, дитина повинна знайти очима те місце, де світить ліхтарик. Педагог переміщує світло ліхтаря на різні предмети в кімнаті, а дитина контролює рух світла очима.

«Кольоротерапія», «Світлотерапія» – використовую у роботі для поліпшення зорового сприйняття кольору за допомогою апаратури зі світловим і колірним ефектом, де кольори плавно перетікають один в інший, змішуючись і утворюючи нові відтінки.

Проектор Mathmos – створює враження казки, заливаючи кімнату вражаючим малюнком або кольоровим зображенням. Диски з рідиною всередині проєктують живі зображення, дозволяючи спостерігати за хвилями, що розливаються прямо в кімнаті.

Sensory Light Toy Set – це набір сенсорних іграшок, що забезпечує стимуляцію зорової, тактильної та слухової системи. Всі іграшки світяться в темряві різними кольорами, розвивають сприйняття і уяву дитини. Іграшки сприяють створенню більш інтерактивного середовища, розширює можливості організації ігрової діяльності дитини.

«Знайди половинку, «Знайди пару» – ці ігри розширюють у дітей уявлення про навколишній світ. Розвивають зорове сприйняття, дрібну моторику, зв'язне мовлення, комунікативні навички.

Ігри для розвитку слухового сприйняття

«Звідки береться звук?», «Повтори звук» – педагог демонструє музичний інструмент та відтворює звучання, «імітує звуки» дзвіночку у різних частинах кімнати, а дитина показує, звідки доноситься звук або наближається.

«Знайди пару»: дрібні предмети (камінчики, пісок, намистини, скріпки, насіння) розкладають в різні ємкості так, щоб один і той же наповнювач виявився в двох упаковках. Дитина повинна знайти парні коробки, орієнтуючись тільки на звук при струшуванні.

Ігри на розвиток сприйняття простору і часу, форми, розміру і кольору.

«Знайди предмет заданої форми»: перед дитиною викладаються картинки із зображеннями різних предметів і по черзі викладаються різні геометричні фігури (коло, квадрат, трикутник, прямокутник). Дитина вчиться показувати предмети відповідної форми. Можна використовувати природні об'єкти, розклавши їх на столі, надати зразки геометричних фігур, дитина вчиться вибирати предмети відповідної форми.

«Яка фігура зайва?»: дитині пропонуються набори з 4 геометричних фігур (наприклад, 3 кола і 1 трикутник). Необхідно прибрати зайву фігуру.

«Піраміда»: дитина будує пірамідку з 5–7 кілець. Щоб ускладнити завдання, можна розібрати кільця з 2–3 пірамід і все переплутати.

«Творчі роботи»: дитина може виконувати творчу роботу за інструкцією або самостійно, використовуючи пальчикову фарбу, пластилін, тісто, зубну пасту, піну для гоління тощо.

Ігри на запах і смак.

Розвиваюче лото «Вгадай запах», «Баночки з сюрпризом», «Ароматні мішечки»: ігри спрямовані на активізацію тактильного сприйняття й розрізнення предметів за запахом, смаком. Вони розвивають мовленнєві центри головного мозку, збагачують сенсорний досвід дитини. Виконуючи різні дії з картками та мішечками, в яких укладені аромати, дитина зможе згадати або дізнатися запахи різних трав, дерев, квітів, фруктів, ягід, олівця і меблевого лаку, розвиваючи пам'ять і кругозір.

Сенсорні розвиваючі ігри для дітей з РАС, допомагають:

- увійти в контакт з дорослим, почати довіряти;
- отримати інформацію про навколишній світ, позитивні емоції, нові сенсорні враження;
- позбутися від напруги;
- звикнути до виконання конкретної ролі (в сюжетних іграх), отримати розуміння соціальних взаємодій.

Таким чином чим більше видів сенсорних ігор ви запропонуєте дитині з РАС, тим більше нових сенсорних відчуттів і різноманітних позитивних емоційних вражень ви подаруєте дитині.

Література:

1. Айрес Е. Джин. Дитина і сенсорна інтеграція. Розуміння прихованих проблем розвитку з практичними рекомендаціями для батьків і спеціалістів. 3-тє видання переклад з англійської Верончук О. С. Київ, 2022. 327 с.

2. Кривонос, О. Дроботін М. Сенсорний розвиток дошкільнят 3–4 роки. Київ, 2021. 192 с.

3. Юрченко Л. О., Ольгаржевська Л. В. Корекційно-розвиткова робота з дітьми з розладами аутистичного спектра. Тернопіль, 2017. 105 с.